

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Dominica I. post trinitatis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

rabat, & credit in eum, habeat vitam æternam, Johan. 6. vers. 40. qui verò respuit beneficium in Evangelio oblatum, & mendicâ manu fidei non apprehendit, in peccatis suis moritur, juxta sententiam Christi Johan. 3. v. 36.

Dominica I. post Trinitatis.

Evangelium Luc. 16. v. 19. 31.

ordij loco in possent usque par. 1. v. 11. 12.

Nabal erat vir dives, sed durus & pessimus, cumque tonderet oves suas, misit David juvenes decem ex deserto Maon, ut stipem aliquam ab ipso peterent: sed nimis asperam reportant resolutionem, & vacuâ manu abire coguntur. Hanc in misericordiam impune non tulit. Nam cum pertransissent decem dies percussit eum Dominus & mortuus est. David autem in regio throno confirmavit & magnificavit, 1. Sam. 25. v. 3. seqq.

Parem ferè historiam sive parabolam habemus in hodierno Evangelio, ubi nobis epulo dives & Lazarus pauper considerandus proponitur. Dives quotidie genio suo indulget, Lazarus autem pauper & egenus micas colligere desiderat, quæ de mensa cadebant sed non potest impetrare. Tandem dives in infernum detruditur, Lazarus autem in sinu Abrahamæ jucunditates vitæ percipit, quas Deus ab æterno dilectis suis præparavit, Pl. 16. v. 11.

Nos absque verborum ambagibus Evangelium prælectum ad manus sumemus & considerabimus

- I. Divitis luxuriam.
  - II. Lazari penuriam.
- vel ita:
- I. Luxum viri divitis.
  - II. Statum Lazari pauperis.

J.J.

EXEGETIS.

Luna Eclipsin, non patitur nisi dum plena est, quo autem plenior, eo à sole remotior: Ita homines quando divitiis abundant, in amore Dei, ejusque mandatorum observatione ut plurimum deficiunt, exemplum habemus in epulone, qui abusus divitiis suis à Deo quàm longissimè recessit, ut satis abunde apparebit, si spectes

I. *Vita cursum*, quem polluit tribus maximis flagitiis.

1. *Superbiâ*. Vestiebatur enim purpura & bysso. Vestibus carere non possumus, imò honestam vestem cuius etiam pro sua facultate Dominus concedit. Vide 1. Tim. 2. v. 9. Prov. 31. v. 21. 22. Jud. 14. v. 13. Matth. 22. v. 12. Gen. 27. v. 15.

Damnatur igitur hîc

1. *Pretiositas*. Si quis intra limites conditionis suæ non permanet, sed serico, purpurâ & bysso vestiur, cum panno deberet esse contentus, quod hodie communiter fieri experientia testatur. Sed ô cinis & pulvis quid gloriaris? Sir. 10. v. 9. An nescis, quod vestes sunt signum reatus? In statu Integritatis parentes nostri incedebant nudi, & non erubescabant, Genes. 2. vers. 25. post lapsum autem fecit ipsis Deus tunicas pelliceas, & induit eos, ut nuditatem suam tegere possent, quæ jam ruborem illis conciliabat, Genes. 3. vers. 21. Vestes igitur

igitur ostendare nihil est aliud, quam si fuc de in uto stigmatē vellet gloriari. Morientum tandem & purpurā & serico indutis, Sir. 40. v. 4. Dominus subvertet eos ad extremum; Sir. 10. v. 16. quid profuit ergo superbia? Sap. 5. v. 8.

2. *Copiositas.* Necessitati enim seruiunt vestes non luxui. Turpe igitur cistas vestibus replere, & Christum in pauperibus nudum relinquere, quorum curam Deus omnibus, & imprimis his, qui bona multa possident, serio injunxit Sir. 29. v. 1.

3. *Curiositas.* Excogitantur enim quotidie novi habitus, & hic Gallico, ille Hispanico, iste Anglico more vestimenta sua mirabiliter fenestrata, simbrata & segmentata jactitat, quod certē maximā levitatis indicium est, quam Deus averfatur, Ezech. 23. v. 6. & visitabit omnes qui peregrino habitu incedunt, Zeph. 1. v. 8.

2. *Luxuriā.* Epulabatur enim quotidie splendidē. Liberalem mensam Scriptura non improbat. Crevit enim Deus cibos ad percipiendum, 1. Tim. 4. v. 3. & vinum ad laticandam cor hominis, Ps. 104. v. 15. confer Gen. 27. vers. 4. 1. Reg. 4. v. 22. Eccles. 2. v. 4. seqq. sed abusus damnatur in his, qui epulantur

1. *Frequenter,* & dicunt: Venite, sumamus vinum, & impleamur sechā, & erit sicut hodie sic & cras, & multo amplius, Esa. 56. v. 12. Talis erat Smyndirides, qui solebat dicere, se per totum annum solem nec orientem nec occidentem vidisse. Horum Deus venter est, sed finis perditio, Phil. 3. v. 19.

2. *Indecenter,* dum sanitatibus urgent proximum, Hab. 2. v. 15. & mensas vomitu implent, Esa. 28. v. 8. qualis fuit Sardanapalus ultimus Assyriorum Rex, qui symbolum hoc suum monumento sibi inscribi curavit:

Ede, bibe, lude, post mortem nulla voluptas. De quo Aristoteles rectē: Quid aliud bovis sepulchro inscriberes? Huc pertinent etiam pocula obscena, quibus epulones hodierni gaudent, dum ex noctuis, ursis, caecis, & talibus, quæ pudor dicere prohibet, vasculis haustus propinant. Væ illis, Esa. 5. vers. 11.

3. *Nimis excellenter,* non contenti cerevisiā aut vino communi, sed Rhenanum, Hispanicum, Malvaticum, &c. & exoticos cibos sibi apportari curant.

Heliogabalus sexcenta struthionum capita: Vitellius duo millia lectissimorum piscium, septem avium in convivio apposuisse leguntur. Smyndirides mille venatorum & totidem pene coquorum numero stipatus ad Dominae suae aedes venire solebat. Talis etiam ferculorum apparatus apud nos invaluit, quicquid avium volitat, quicquid piscium natat, quicquid ferarum discurrit, nostris ventribus sepelitur, inquit Seneca. Hinc proverbium illud verum evadit: Wir Deutschen essen und sauffen uns arm, frantz und in die Höll hinein.

O cave luxuriam! Sodomitas habes in conspectu, quos propterea Deus igne perdidit & sulphure, Ezech. 16. vers. 49. par te poena manet, si pari culpa te maculabis, 1. Cor. 6. v. 9. Gal. 5. v. 19.

3. *Immisericordiā.* Lazarum enim ante fores jacentem, & micās desiderantem, repellebat, cum tamen canes ulcera ejus lingerent.

Sævitia plus quam beluina! Deus est qui dat nobis frumentum, vinum, oleum, aurum & argentum, Os. 2. vers. 8. & hoc etiam propter proximum, ut ipsius penuriam abundantiam nostrā sublevemus. Si quis igitur substantiam hujus mundi habet, & viscera clau-

claudit coram fratre egente, quomodo charitas in eo manebit? 1. Joh. 3. v. 17. Certè, qui claudit aurem suam ad clamorem pauperis, clamabit & ipse, & non exaudietur, Prov. 21. v. 13. damnatio enim sine misericordia erit ei, qui misericordiam non præstiterit, Jac. 2. v. 13.

II. *Mortis terminum.* Nam dives mortuus & sepultus est, inquit Evangelista, Ubi consideraada venit

1. *Mortis necessitas*, quæ sine discrimine divites rapit & pauperes, Pl. 49. v. 2. 3. II. doctos & indoctos, Eccl. 2. v. 16. magnos & parvos, Job. 3. v. 19. supremos & infimos, Esa. 5. v. 14. nullus hic ordo, Job. 10. v. 22. quis enim vivat & mortem non videat, Pl. 89. v. 49.

2. *Sepultura spectabilitas*, quæ divitum ultima gloria est in hoc mundo, sed nihil facit ad beatitudinem. Corpus enim tantum sepelitur, anima verò abiit jam tum in domum æternitatis, Eccl. 12. v. 7.

III. *Anima hospitium*, quod est infernus, v. 23. ubi patiebatur

I. *Tormentum externum*, quod duplex hîc ponitur, *positivum* & *privativum*, hoc damni, illud sensus à Scholasticis appellatur.

Positivum est

1. *Sitis intolerabilis.* Petit enim guttulam aquæ, ut linguam suam refrigeret. Per linguam peccaverat, æquum igitur erat, ut lingua etiam pœnam suam expiraretur, juxta illud Sap. 11. v. 17.

2. *Dolor inexplicabilis.* Erat enim in *Θαλάσσης*, ut ipse fatetur. Qualem igitur membrorum dilacerationem in tortura malefici sentiunt, tales etiam erunt damnatorum cruciatus. In hâc vita dolores membrorum corporis sunt particulares, unus torquetur dolore dentium, alter oculorum,

tertius podagrâ: sed in inferno omnia damnatorum membra doloribus torquebuntur, & quidem talibus, quales maleficiorum in tortura pendentium vel etiam parturientium esse solent, ut vox *ἀδύναμι* testatur. Tradentur enim tortoribus, Matth. 18. v. 34. & in extremas tenebras conjicientur, ubi fletus est & stridor dentium, Matth. 13. vers. 42.

3. *Flamma durabilis.* Hinc vocatur stagnum ignis, Apoc. 20. v. 14. & de damnatis dicitur, quod torquebuntur igne & sulphure, ita ut fumus tormentorum ascendat in seculum, Apoc. 14. v. 10. II. neque leviter duntaxat comburentur, sed torquebuntur in illa flamma intus & extra.

Contrecta digitulo ignem & experieris, quantum dolorem mollissimè tactus afferat. Jam verò damnati hærebunt in flamma ignis perpetuo: cujus una scintilla plus torquet, quam omnes flammæ ignis terreni vel elementaris. Nam requiem non habebunt die & nocte, Apoc. 14. v. 11.

Privativum tormentum oritur ex subtractione beneficiorum divinatorum, quibus electi gaudent, damnati autem privati sunt, quorum hic tria denominantur

1. *à Deo separatio.* Videbat enim damnatus epulo Lazarum è longinquo. Unde apparet, sicut damnati in hac vita elongati fuerunt à vita quæ ex Deo est, Eph. 4. v. 18. quod ita etiam elongabuntur in altero seculo à beatifica Dei visione. Deum autem non videre superat omnia gehennæ supplicia. Est enim lux, amor, vita, omnia in omnibus, 1. Cor. 15. v. 28. qui igitur à Deo separatur, separatur à luce, & in tenebris hæret, separatur à vita, & æternum moritur, separatur ab amore, & in perpetuo dissidio & contradictione vitam transigere cogitur.

A a

2. *Peni-*

2. *Petitionis denegatio.* Non enim potest impetrare guttulam aquæ, quâ linguam refrigeret, neque ablegationem Lazari ad fratres superstites. Omnia ipsi denegantur. Hic tempus est gratiæ, qui negligit, illud postea frustra orabit, & cum virginibus factus excludetur, Matth. 25. v. 12. *cf. Jac. 2. 13.*

II. *Tormentum internum, quod auget*

1. *Amisisti dolor.* Nam filii, inquit Pater Abraham, recordare, quod bona receperis in vita tua, & Lazarus mala, nunc autem hic solatio fruitur, tu verò cruciaris.

Dura nimis miseris memoratio prisca bonorum, inquit Poëta. Sicut enim paupertas illi gravior & molestior est, qui olim fuit dives: Ita hæc recordatio bonorum pristinorum damnatos gravissimè cruciabit, imprimis memoria gratiæ in Evangelio oblata, quod recordabuntur, se potuisse pœnas hæc infernales effugere, & non fecisse, Sap. 5. vers. 6.

2. *Commissi pudor.* Nam de fratribus sollicitus est, ut ad pœnitentiam perducantur, & non eveniant in locum tormentorum. Unde colligimus, quod pœniteat ipsum vitæ malè transactæ, sed nimis serò. Ex inferno enim nulla redemptio, Pl. 49. v. 15. Hic erit vermis damnatorum, qui non moritur, nimirum vermis conscientiæ, Esa. 66. vers. 24. quo impulsus clamabunt: Montes cadite super nos, &c. Apoc. 6. vers. 16.

III. *Tormentum æternum.* Magnum enim chasma inter beatos & damnatos firmatum est, inquit Pater Abraham. Hoc demum maximè auget damnatorum supplicia, quod nullam spem liberationis vel mitigationis habent. Sic enim vivent, ut nunquam moriantur, & sic morientur, ut semper vivant, Apoc. 9. vers. 6. nulla da-

mnatis spes superest & consolatio, Sap. 3. v. 18. hinc vocatur ignis æternus, Matth. 25. v. 41. opprobrium æternum, Dan. 12. v. 2. interitus æternus, 2. Thess. 1. v. 9.

De Secundo.

Superest ut perpendamus etiam *statum Lazari pauperis*, qui præbet nobis

I. *Speculum Crucis*, cui omnes verè pii in hoc mundo subjecti sunt. Est enim

1. *Abiectus*, & ante fores epulonis jacere cogitur. Ita adhuc hodie decidetur iusti simplicitas, & lampas contenta est in oculis divitum, Job. 12. v. 5. *causa pichon quidam in nobis*

2. *Mendicus*, & rebus ad victum & a-
mictum necessariis destituitur, unde micas petit, quæ de mensa cadunt. Ita pii ut plurimum pauperes sunt in hoc mundo, & micas colligere coguntur, ut testatur exemplum Tobia c. 4. v. 23. & ipsius filii Dei, qui propter nos pauper factus est, ut paupertate sua nos ditaret, 2. Cor. 8. v. 9.

3. *Ulcerosus.* Ita pii in hoc mundo sua habent ulcera hæreticos nimirum & tyrannos, Epicuræos & hypocritas, qui veram Ecclesiam & genuina ipsius membra affligunt, qualia erant Sodomitæ, 2. Pet. 2. v. 8. Baalitæ, 1. Reg. 18. seqq. auditores Jeremia, c. 11. v. 19. 18. v. 18.

Hoc speculum intuemur, quoties ejusmodi nobis subrepunt cogitationes, quod felices sint apud Deum in gratia, ærumnosi non item. Fallit hoc mundi iudicium. Quis felicior divite? quis inferior Lazaro? tamen hic non ille Deo gratus & acceptus fuit. Nemo potest gaudere in utroque seculo, inquit Augustinus. Impii hinc saginantur bonis terrenis ad diem mactationis,

Jer.

Jer. 12. v. 3. Jac. 5. v. 5. piis verò Deus iter asperum facit in hoc mundo, ne dum sunt in via, obliviscantur eorum, quæ sunt in patria. Qui enim hîc ridet, ibi flebit & lugebit, Luc. 6. v. 25.

II. *Speculum Lucis.* Si contemplamur

1. *Divinam recordationem.* Nomen divitis non exprimitur, fuit enim è numero eorum, de quibus dicitur Psal. 9. v. 6. perit impius, nomen eorum delevisit in æternum, item Eccles. 6. v. 4. nomen ejus tenebris operietur, & Job. 18. v. 17. memoria ejus pereat de terra, & non celebretur nomen ejus in plateis. Sed pauperis nomen exprimitur, quia est de numero ovcularum Christi, quas ipse nominatim vocat, Joh. 10. v. 3. & in manu descripsit, Esa. 49. v. 16. nam in memoria æterna erit justus, Pl. 112. v. 6.

2. *Crucis mitigationem.* Cum enim nemo hominum Lazari miseretur, canes Deus excitat, qui ulcera ejus lingendo purificant. Ita corvi panem & carnes apportabant Eliæ in exilio, 1. Reg. 16. v. 6. maxilla asini fontem præbebat Simsoni, Jud. 15. v. 19. Omnes Creaturæ Deo serviunt & mandata ejus exequentur, Sir. 40. v. 37.

3. *Plenariam liberationem,* quæ contigit ipsi per mortem beatam, quam comitatur

1. *Angelorum ministerium.* Nam ange-

li suscipiunt animam ejus. In vita neminem poterat habere vel consolatorem, vel auxiliatorem, vel cibatorem, sed jam non unum tantum, sed plures habet, angelos qui ipsi famulantur. O gaudete dilecti, angelos habetis custodes, qui non tantum in viis hujus vitæ, Pl. 91. v. 11. sed in ipsa potissimum mortis horula vestri curam habent, & contra Satanam pugnant, qui eo tempore omnem movet lapidem, ut animam rapiat, & in æternum exitium secum abducat, Epist. Judæ v. 9. Apoc. 12. v. 7.

2. *Dulce refrigerium,* quod describitur

1. *Ratione hospitii.* Nam in sinum Abrahamæ deportatur anima Lazari ab Angelis. Abraham est pater credentium, Rom. 4. v. 11. qui ergò insistent vestigiis fidei ipsius, colliguntur in hunc sinum, & æternæ beatitudinis cum Abrahamo aliquando participes erunt. Dicitur aliàs paradísus, Luc. 23. v. 43. Manus Dei, Sap. 3. v. 1. terra viventium, Pl. 27. v. 13. *Vol. Disser. tract. schm. de Cor. ed. 1717. p. 311.*

2. *Ratione solatii.* In sinu matris tuto delitescit & optimè quiescit infans: Ita quiescent pii ab omnibus laboribus suis, & sicut mater consolatur filios suos: ita consolabitur eos pater cælestis, Es. 66. v. 13. ad quam consolationem nos aliquando perducatur Christus Jesus, Amen.

Dominica II. post Trinitatis.

Evangelium, Luc. 14. v. 16. 24.

A Hasverus potentissimus Persarû Rex, qui centum & viginti septem provinciis ab India usque ad Æthiopiam dominabatur, lautissimum Satrapis & Optimaribus suis paravit convivium, ad ostendendas divitias regni sui, quod duravit

centum & octuaginta dies. Cumq; imple-
rentur dies Convivii, invitavit omnem populum, qui inventus est in Susa à maximo usque ad minimum & convivium præparari jussit septem diebus. Septimo die, cum Rex esset hilaris vino, misit Principes quos-

A a 2

dam,